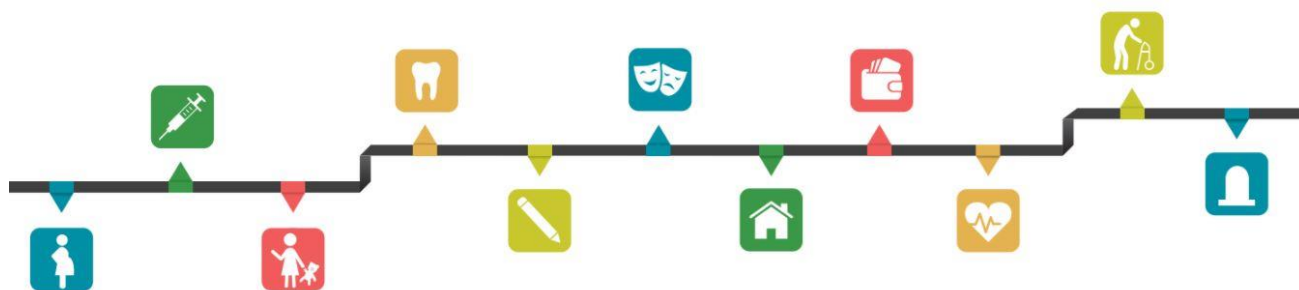

FORTID OG NOTID
FOR FRAMTID

Interkommunalt arkiv for Møre og Romsdal IKS

Kontaktkonferanse 25.05.2018

Fortid
& notid
for framtid

ika Møre og Romsdal
Arkiv og kulturformidling

98

Fortid
& notid
for framtid

§ 4 Føremål og ansvarsområde

- arkivmateriale [...] fra medlemene blir teke vare på og gjort tilgjengeleg [...] i samsvar med arkivlova.

- i samråd med medlemene arbeide for å utvikle effektive og rasjonelle arkivtenester

- Organisasjon
  - Eigarane
  - Styret
  - Tilsette

Fortid
& notid
for framtid

Eigarane våre:

Fortid
& notid
for framtid

Styret:

Perry Ulvestad
styreleiar

Kari Kjetil Skuseth
nestleiar

Liv Grete Orvik

Synnøve Hunnes

Robert Løvik

Fortid
& notid
for framtid

Geir Håvard

Gunnar

Guro

Ingunn

Kristian

Selvi

Torbjørn

Vibeke

Åsta

Thea

Henrik

Jan

Ottar

Ragnar

Kari

Zane

Andri

Anette

Annelen

Håkon

Tom Erik

Fortid
& notid
for framtid

Kva tenester leverer vi:

- Arkivdepot både papir og digitalt
- Ordning av arkiv
- Digitalisering av arkiv
- Formidling av arkiv
- Arkivdanning
- Kulturdatabasar

Fortid
& notid
for framtid

ika Møre og Romsdal
Arkiv og kulturformidling

IKA Møre og Romsdal sekund for sekund - 2017

Fortid
& notid
for framtid

2017:

- vi har tatt imot 1086 hyllemeter arkivmateriale
- tatt i bruk felles depotforvaltningssystem for bevaring av deponerte elektroniske arkiv
- større mengde førespurnader grunna auka mengde arkivmateriale
- vi har vore på 20 synfaringar
- kontaktkonferansen med gode tilbakemeldingar frå deltakarane

Fortid
& notid
for framtid

- inngått avtaler om ordning og digitalisering av arkiv for eigarane
- etablert prosjekt for personvernombod for 27 av eigarkommunane + fylkeskommunen
- ferdigstilt bevaringsplan for privatarkiv
- fått utviklingsmidlar frå Arkivverket – til saman 450 000 kr

Fortid
& notid
for framtid

Handwritten text in a cursive script, likely Old Norse or Old Icelandic. The text is arranged in a list format, with some items numbered and lettered (a, b). The text is written on aged, yellowed paper. A color calibration strip and a ruler are placed next to the manuscript for scale.

2. 3. 5.

a. Ullrus for

b. "Læiq" as Kænmanis
hinn ventur og laus
Skulebok samlinga
7. 8. Fyll skulenotitill
9. Læiq og læiq
12. Skuleboka
17. Skuleboka

Framhæfð
Ta. h. m. l. a.
b. m. l. a.

Fortid
& notid
for framtid

Arkiv og kulturformidling

ARKIV

– slik vi helst vil se det

Da freden var den største dagen i livet

I arkivbokser som knapt har vært åpnet på generasjoner, finner Vegard Riksheim Tandstad skolebarnas egne ord på hvordan de opplevde krigen – og da freden kom.

Han skriver masteroppgave i historie om skolebarnas opplevelser av 2. verdenskrig i Ålesund.

Har intervjuet 20 elever

Summerspøsten har tidligere omtalt lektorstudenten ved NTNU i Trondheim, som etterlyste elever ved Aspøy skole i 1940–45 og like etter krigen.

Nå har han intervjuet 20 av dem. I mai skal oppgaven være ferdig, og det meste av kilde-materialet er innhentet.

Ved siden av de muntlige kildene, hverdagshistorier de tidligere elevene selv har fortalt, har 26-åringen fra Sykkylven også funnet skatter i det Interkommunale arkivet i Ålesund.

Blant annet eksamensbesvarelsene i norskfaget for avgangskullet ved folkeskolen på Aspøy i juni 1945. Da kunne elevene velge blant to oppgaver: «En dag jeg var heldig» eller «Den største dagen i mitt liv».

– Her skriver svært mange av elevene om da freden kom til Norge. Og gir fargerike beskrivelser av hvordan de opplevde denne største dagen i deres liv, forteller Tandstad.

De fleste var 14-åringere, men enkelte 15-16 år. For den gang kunne man «dumpe», altså måtte ta skoleår om igjen.

Elevene som er intervjuet er i dag godt oppe i 80-årene, og blant dem like mange menn som kvinner.

Barna gikk på Aspøy og Norøy skoler i løpet av årene 1940–45. Elever fra sistnevnte skole ble flytta til Aspøy da tyskerne overtok Norøyskolen i 1942.

– Elevenes alder under krigen, var avgjørende for hvilken innstilling de hadde til tyskerne. De eldste husker dem som fiender, mens de yngste hadde

mindre avstand til dem.

– Jentene merket i større grad at det ble sett hardt på, dersom man ikke holdt avstand til tyskere. Det var forskjell på hva jenter og gutter kunne gjøre.

Blendingsgardiner, svenskesuppa, de tyske stillingene på Storhaugen, bomberom i kjelleren og soldater i gatene er andre ting mange husker.

– For mange var flyalarmene som varslet om luftangrep, og reiseplanen for det som kunne skje, det verste, forteller Tandstad.

Han har også hørt om tapet av en klassekamerat som gikk på en mine ved Tueneset, inarritt om flyalarm til langt opp i voksenalder – og hvordan enkelte 70 år etter fortsatt vegre seg for å gå i friområder som var avsperrert av tyskerne under krigen.

●●● Elevene var tilpasningsdyktige fordi de måtte være det

Vegard R. Tandstad

Samhold og disiplin

Det fortelles om streng disiplin i skolehverdagen, men at lærerne var flinke til å holde livet mest mulig som normalt.

– Det var fortsatt pugge- og lekesskole, og tiden med fysisk avstraffelse var ikke forbi. Men svært få bar i ettertid nag til lærere som drev med dette. For lærerne hadde det jo også vanskelig, er forklaringen på det.

Tandstad forteller om stor grad av samhold på skolen, men der kameratskapen blant ungene i gata sto ekstra sterkt.

– Elevene var tilpasningsdyktige fordi de måtte være det. Mange forteller om hvor viktige lærerne og foreldrene var for dem.

Skoletilbudet ble sterkt redusert, mye på grunn av plassmangel og fordi skolen ofte måtte stenges av ulike grunner.

FOREDRAG: Om lag 60 tilhørere fikk med seg Tandstads foredrag på Aspøy skole mandag. FOTO: SINDRE ERSTAD/ÅLESUND HISTORIELAG

ARKIVJAKT: Vegard Riksheim Tandstad har funnet nedskrevne historier fra Aspøy skole under krigen, her ved Interkommunalt arkiv i Ålesund. FOTO: STAALE WATTO

– Det siste krigsåret gikk 40 prosent av skoledagene vekkt. Men ingen jeg har snakket med føler seg styrt for lærdom. De lærte ellers så mye av krigen og hverdagen, sier Tandstad.

Han har også fått høre om hvordan elever med foreldre i Nasjonal Samling (NS) ble sett på – og hvordan disse ble behandlet under og etter krigen.

– Jeg har ikke intervjuet noen som selv var blant disse, men det hadde vært interessant for å få et annet perspektiv på tida og skolegangen, sier han. Tandstad forteller at det første skoleåret etter krigen ble opplevd svært positivt av elevene han har snakket med.

– Sotn en av dem sier det; da var skolen som et eventyr.

Foredrag med historielaget
Mandag holdt Vegard Tandstad

foredrag i gymnasalen på Aspøy skole, i regi av Ålesund Historielag. Blant de om lag 60 fremmøtte var det elever fra krigen dager.

Deriblant Bjarne Haagensen (85). Han gikk på Aspøyskolen under hele krigen, og var avgangselev våren 1945.

– Jeg vokste opp i Giskegata, og det bodde 150 unger bare i gatestubben forbi skolen, forteller han.

Huset familien bodde i lå

bare fem meter fra piggråden som tyskerne sperret av Storhaugen med.

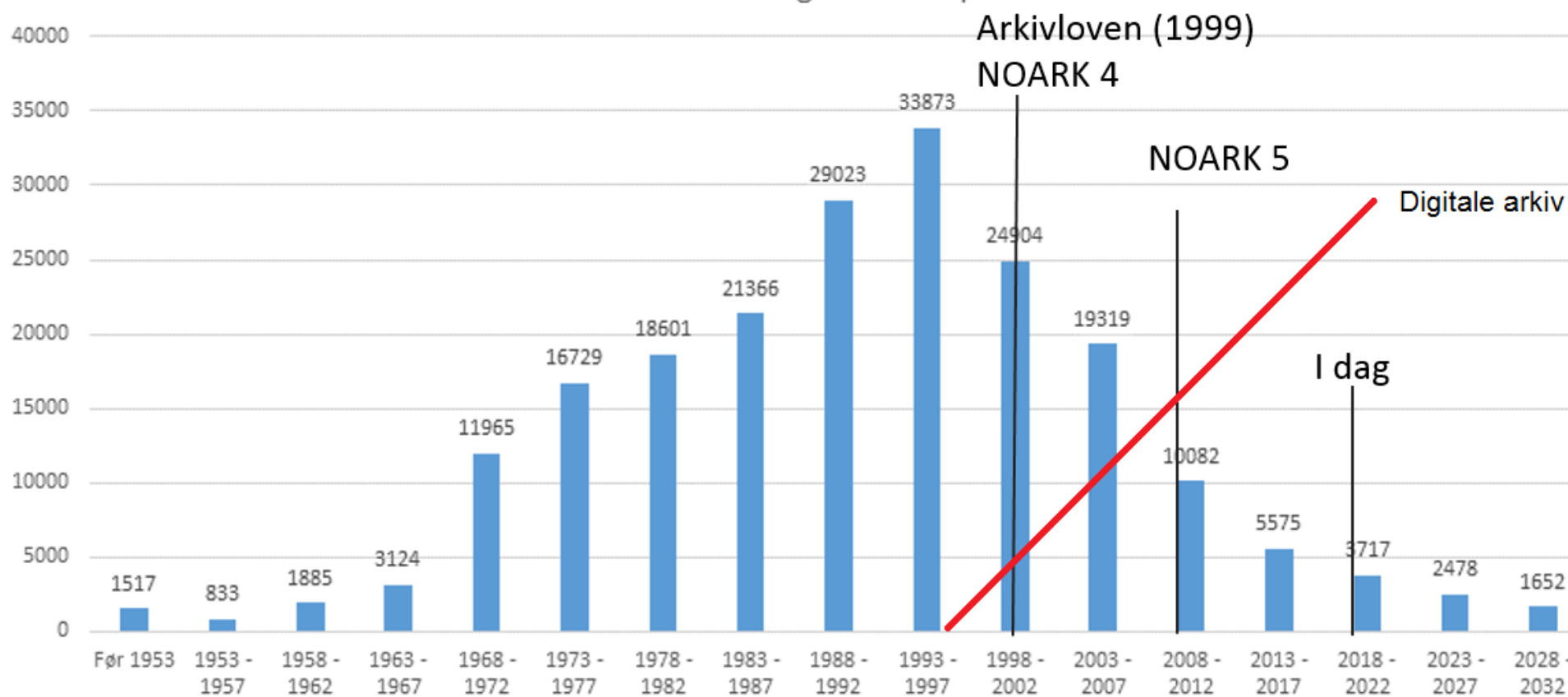
– Ei spennende tid

– Det var et spennende tid. Vi hadde det veldig bra på skolen, og mye moro. Men lærerne holdt streng disiplin, forteller Haagensen.

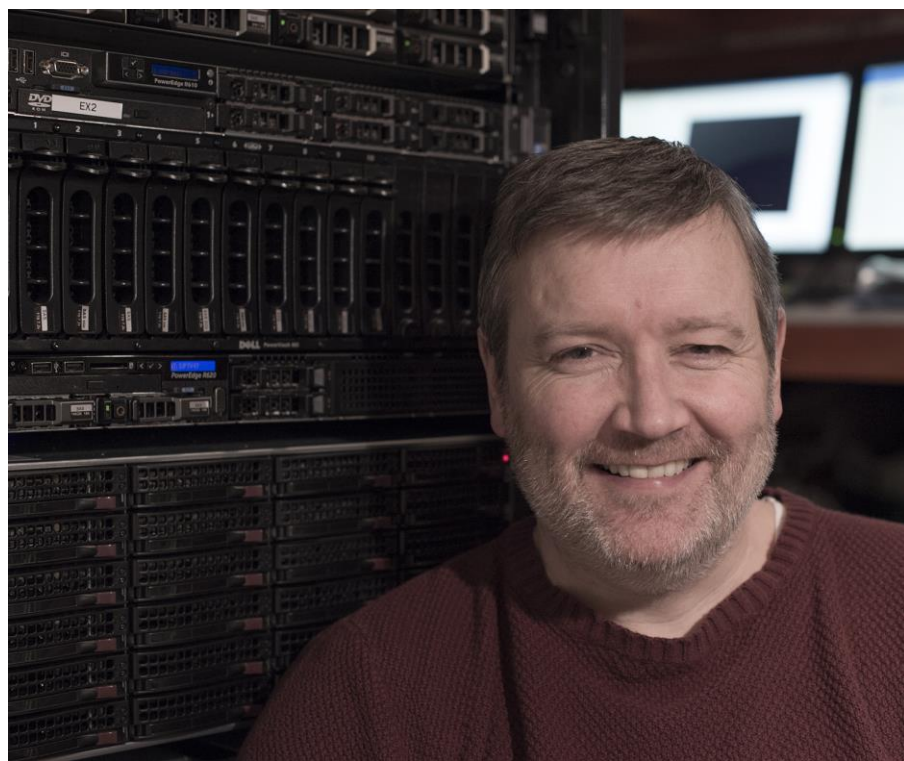
En gang Skansekaia nord for skolen ble bombardert av allierte fly, måtte de springe mot bomberommet og dukke mens de

Arkivvolum i forvaltningen fordelt på år

Styrka satsing på å sikre digitalt skapte arkiv:

10:00 - 10:30	Velkommen og status ved IKAMR - Geir Håvard Ellingseter
10:30 - 11:15	Arbeidet med bevarings- og kassasjonsplan - Birte Young, Øygarden kommune
11:15 - 12:00	eFormidling og elnnsyn - kva kan kommunane få ut av desse felleskomponentane? - Olav Skarsbø, Difi
12:00 - 13:00	Lunsj
13:00 - 13:45	Kva er eit godt arkiv? Forbetningsarbeid i praksis - Pétur Kristjánsson, Arkivverket
13:45 - 14:00	Pause
14:00 - 14:45	Arkivplan.no - Viktigare enn nokon sinne! Utviklingsarbeidet og strategien vidare - Ole Stian Hovland, Fylkesarkivet i Sogn og Fjordane
14:45 - 15:00	Pause
15:00 - 16:00	Dialogkafe
16:00 - 16:15	Oppsummering Dialogkafe
19:30	Middag med quiz. Utdeling av prisen Årets arkivar 2018

09:00 - 09:45	Ny personvernlov - Henrik Gullaker og Thea Helen Eriksen Rølsåsen, IKAMR
09:45 - 10:15	Muggsopp og skadedyr - Hva vokser og spiser i mitt arkiv og hvorfor? - Johan Mattsson, MycoTeam
10:15 - 10:30	Utsjekk
10:30 - 11:15	Muggsopp og skadedyr - Hva vokser og spiser i mitt arkiv og hvorfor? - Johan Mattsson, MycoTeam
11:15 - 12:00	Innsyn i forvaltninga - Siri Gedde-Dahl, leiar Offentlighetsutvalget i Norsk Presseforbund
12:00 - 13:00	Lunsj
13:00 - 13:30	Erfaringar med innføring av papirlause fagsystem - Ellen Forland, Vestnes kommune
13:30 - 14:00	Spørjetime/informasjon frå IKAMR og avslutning

Ein glad vinnar, Annlaug Knardal Myklebust, med diplom og skål. Foto: Sandøy kommune.

På Kontaktkonferansen til IKAMR vart prisen Årets arkivar Møre og Romsdal delt ut for første gong.

Annlaug Knardal Myklebust, arkivleiar i Sandøy kommune, vart tildelt prisen Årets arkivar 2017 på kontaktkonferansen til IKAMR 14. juni.

Tildelinga baserer seg på nominasjonen til kollegaer i kommunen der det blant berre rosande ord er nemnt at ho er kunnskapsrik både på arkiv og på kommunens organisasjon. Ho deler kunnskap med kolleger på ein måte som både er inkluderande og gjer at ein forstår kvifor ting blir gjort på ein bestemt måte.

I grunningjevinga for tildelinga nemnde Geir Håvard Ellingseter:

- Prisivinnaren har medverka til betre haldningar til arkivsystem og dokumentasjonsbevaring i kommunen.
- Prisivinnaren har fått ordna og avlevert eldre arkiv på ein god måte.
- Prisivinnaren har god kvalitet på det daglege arkivarbeidet.

- Prisivinnaren har ei positiv haldning til både andre i organisasjonen, publikum og andre som vedkomande kjem i kontakt med gjennom arbeidet sitt.

- Prisivinnaren har god kunnskap både om arkiv, saksområde og kommunen som organisasjon og er god til å formidle denne kunnskapen og bruken av kunnskapen i eige arbeid på ein god måte.

- Ikkje minst er årets arkivar opptatt av å tileigne seg ny kunnskap og ikkje redd for å spørje når det trengst.

Svært mange arkivmedarbeidarar hadde vore verdige mottakarar av prisen, men Annlaug peika seg ut. IKAMR vil kvart år framover peike ut ein vinnar av prisen Årets arkivar. Utmerkinga bestod av ein diplom og ei skål laga av glasblåsar Ingrid Cecilie Ulla ved Ingrids Glassverksted.

Kontaktinformasjon:

Geir Håvard Ellingseter, daglig leiar

Tlf. 97 15 00 11

geir.havard.ellingseter@ikamr.no

ika Møre og Romsdal
Arkiv og kulturformidling